

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 113/2010-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. marca 2010 predbežne prerokoval sťažnosť M. S., t. č. vo väzbe, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Okresného súdu Košice II vydanými vo veci vedenej pod sp. zn. 5 T 24/2009 z 25. apríla 2009 a 9. decembra 2009, ako aj uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 Tos 3/2010 zo 14. januára 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. februára 2010 doručená sťažnosť M. S., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods.

1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) vydanými vo veci vedenej pod sp. zn. 5 T 24/2009 z 25. apríla 2009 a 9. decembra 2009, ako aj uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 Tos 3/2010 zo 14. januára 2010.

Sťažnosť bola sťažovateľom doplnená podaním doručeným ústavnému súdu 12. marca 2010.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že uznesením okresného súdu vydaným sudcom pre prípravné konanie sp. zn. 5 T 24/2009 z 25. apríla 2009 bol sťažovateľ vzatý do väzby s tým, že lehota väzby mu začala plynúť 24. apríla 2009, keď bol zatknutý na základe príkazu na zatknutie zo 16. apríla 2009.

Sťažovateľ 25. novembra 2009 požiadal o prepustenie z väzby na slobodu z dôvodu nezákonného postupu sudcu pre prípravné konanie, ktorý rozhodol o jeho väzbe aj napriek skutočnosti, že okresnému súdu bola už v tom čase podaná obžaloba a nariadené verejné zasadnutie, ktorého sa sťažovateľ nezúčastnil.

Okresný súd o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby rozhodol uznesením sp. zn. 5 T 24/2009 z 9. decembra 2009, ktorým jeho žiadosť zamietol z dôvodu, že *„úkony, ktoré je nevyhnutné v dôsledku plynutia lehôt zrealizovať mimo pracovného času sudcu, realizuje sudca pre prípravné konanie, ktorý vykonáva v tom čase pracovnú pohotovosť v zmysle rozvrhu služieb“*. Uvedené konanie okresného súdu je podľa sťažovateľa v rozpore s ustanovením § 72 ods. 2 Trestného poriadku, kde o väzbe koná a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie, ktorý nie je pri vymedzení dôvodov väzby návrhom prokurátora viazaný.

Proti rozhodnutiu okresného súdu z 9. decembra 2009 podal sťažovateľ sťažnosť z rovnakých dôvodov, ktoré uviedol v žiadosti o prepustenie z väzby. Sťažnosť krajský súd uznesením sp. zn. 7 Tos 3/2010 zo 14. januára 2010 (doručené sťažovateľovi 5. februára 2010) zamietol ako nedôvodnú podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Ďalej sťažovateľ vo svojej sťažnosti poukázal na nevyhnutnosť dodržiavania princípu zákonného sudcu.

Na základe uvedeného sťažovateľ požiadal, aby ústavný súd rozhodol, že ním označené práva porušené boli, a prepustil ho na slobodu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistil, že jej predmetom je namietané porušenie základného práva sťažovateľa nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa

čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 5 T 24/2009 z 25. apríla 2009, ktorým sudca pre prípravné konanie rozhodol o vzatí sťažovateľa do väzby, uznesením okresného súdu sp. zn. 5 T 24/2009 z 9. decembra 2009, ktorým okresný súd zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby, a uznesením krajského súdu sp. zn. 7 Tos 3/2010 zo 14. januára 2010, ktorým krajský súd zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 9. decembra 2009. K porušovaniu sťažovateľových práv malo dôjsť tým, že o jeho vzatí do väzby rozhodoval podľa neho nezákonný sudca.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom... c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní...

II.A K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv uzneseniami okresného súdu z 25. apríla 2009 a 9. decembra 2009

Ústavný súd vo svojom rozhodovaní vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy,

podľa ktorého rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. Zívala III. ÚS 3/02, Ölveczky III. ÚS 18/04, Mamonov III. ÚS 75/05, Karlin IV. ÚS 76/05).

Podľa § 72 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku rozhodnutím o väzbe sa rozumie rozhodnutie o

a) vzatí alebo nevzatí obvineného do väzby; za rozhodnutie o nevzatí do väzby sa považuje aj rozhodnutie o ponechaní obvineného na slobode pri nahradení väzby,

b) prepustení z väzby a o zamietnutí žiadosti o prepustenie obvineného z väzby; za takúto žiadosť sa považuje aj žiadosť o nahradenie väzby.

Podľa § 83 ods. 1 Trestného poriadku proti rozhodnutiu o väzbe je prípustná sťažnosť. Sťažnosť nie je prípustná, ak o väzbe rozhoduje odvolací súd alebo dovolací súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 185 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti uzneseniu je sťažnosť.

Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán

a) správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a

b) konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia.

Podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku ak nezamietne nadriadený orgán sťažnosť, zruší napadnuté uznesenie, a ak je podľa povahy veci potrebné nové rozhodnutie,

a) rozhodne vo veci sám, alebo

b) uloží orgánu, proti ktorého rozhodnutiu sťažnosť smeruje, aby vo veci znovu konal a rozhodol, s výnimkou...

Podľa § 194 ods. 2 Trestného poriadku ak je chybná len časť napadnutého uznesenia a možno ju oddeliť od ostatných alebo ak sa týka sťažnosť len časti uznesenia, obmedzí nadriadený orgán svoje rozhodnutie podľa odseku 1 len na túto časť.

Podľa § 194 ods. 3 Trestného poriadku ak nedostatok spočíva v tom, že v napadnutom uznesení niektorý výrok chýba alebo je neúplný, môže nadriadený orgán bez toho, aby vyslovil zrušenie napadnutého uznesenia, buď ho sám doplniť, alebo uložiť orgánu, proti ktorého rozhodnutiu sťažnosť smeruje, aby o chýbajúcom výroku rozhodol alebo neúplný výrok doplnil.

Je nepochybné, že proti uzneseniam okresného súdu z 25. apríla 2009 aj z 9. decembra 2009 sťažovateľ mal právo využiť účinný prostriedok nápravy – sťažnosť, preskúmanie ktorej patrí do právomoci krajského súdu. V súvislosti s princípom subsidiarity preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie a rozhodnutie (obdobne napr. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 288/07, III. ÚS 208/08, III. ÚS 272/08).

II.B K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv uznesením krajského súdu zo 14. januára 2010

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne

závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Uznesením krajského súdu bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 9. decembra 2009, ktorým okresný súd zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby, ako nedôvodná.

V odôvodnení napadnutého uznesenia zo 14. januára 2010 krajský súd uviedol obsah výroku a odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu z 9. decembra 2009 a písomne formulované dôvody sťažnosti sťažovateľom. Krajský súd vo vzťahu k existencii dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku taktiež uviedol, že *„obžalovaný už v minulosti bol súdom trestaný, i teraz spáchal viaceré skutkov, jeho prítomnosť na úkonoch v trestnom konaní musela byť zabezpečená realizáciou príkazu na zatknutie“*. V závere odôvodnenia sa krajský súd stotožnil s odôvodnením napadnutého uznesenia okresného súdu z 9. decembra 2009 v celom rozsahu, na ktorého dôvody poukázal.

Okresný súd v uvedenom uznesení existenciu dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odôvodnil poukázaním na obavu založenú na tom, že sa sťažovateľ *„opakovane neustanovil na predvolanie súdu na verejné zasadnutie, čím maril trestné stíhanie a jeho prítomnosť bola zabezpečená až vydaním príkazu na zatknutie, resp. realizáciou tohto príkazu“*. K dôvodom väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku okresný súd vo svojom uznesení z 9. decembra 2009 uviedol, že obava

z pokračovania v trestnej činnosti je daná tým, že sťažovateľ „*má v registri trestov 14 záznamov, súdne trestaný bol prevažne pre majetkovú trestnú činnosť, ale aj trestnú činnosť násilného charakteru, naposledy mu bol rozsudkom Okresného súdu Košice II zo dňa 29. 02. 2008, sp. zn. 4T 1/2003 uložený pre prečiny podľa § 221 ods. 1 a § 202 ods. 1 Trestného zákona súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov nepodmienečne, ktorý bol vykonaný väzbou*“.

K argumentácii uvedenej v žiadosti o prepustenie z väzby podanej sťažovateľom týkajúcej sa porušenia jeho základného práva na zákonného sudcu okresný súd v odôvodnení uznesenia z 9. decembra 2009 uviedol, že sťažovateľ bol zatknutý 24. apríla 2009 (piatok) a okresnému súdu bol v súlade s § 73 ods. 4 Trestného poriadku dodaný 25. apríla 2009 (sobota). Službukonajúci sudca okresného súdu sťažovateľa bez meškania vypočul a rozhodol o jeho vzatí do väzby v rámci 48-hodinovej lehoty ustanovenej v § 73 ods. 5 Trestného poriadku, pričom vo vzťahu k odôvodneniu dodržania princípu zákonného sudcu v tejto veci uviedol, že „*úkony, ktoré je nevyhnutné v dôsledku plynutia lehôt realizovať mimo pracovného času sudcu, realizuje sudca pre prípravné konanie, ktorý vykonáva v tom čase pracovnú pohotovosť v zmysle rozvrhu služieb*“.

Ako už ústavný súd uviedol, v rámci konania o sťažnostiach vo väzobných veciach skúma, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy obmedzenia osobnej slobody obvineného väzbou. Jedným z týchto princíпов je aj zákonnosť dôvodov na vzatie a držanie obvineného vo väzbe.

Krajský súd podľa zistenia ústavného súdu preskúmal správnosť napadnutého uznesenia okresného súdu, ako aj konanie predchádzajúce jeho vydaniu podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku, svoje rozhodnutie odôvodnil konkrétnymi skutkovými okolnosťami, vysporiadal sa v ňom s argumentáciou sťažovateľa a jeho výklad príslušných ustanovení Trestného poriadku nevykazuje znaky svojvôle. Ústavný súd zo sťažnosti nezistil také skutočnosti, ktoré by spochybňovali závery krajského súdu, resp. ktoré by svedčili o existencii protiústavnosti jeho postupu.

Z rozhodnutia krajského súdu teda nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných zákonných ustanovení, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Ústavný súd sa vzhľadom na už uvedené skutočnosti nedomnieva, že by skutkové alebo právne závery krajského súdu bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s označenými článkami ústavy a dohovoru (obdobne napr. III. ÚS 77/05).

Z týchto dôvodov rozhodol ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, že sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa s ďalšími nárokmi sťažovateľa v nej uvedenými nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2010